

عنوان مقاله:

تحول قربانی از انسان به حیوان: نقطه عطفی در روند عقلانی شدن

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های ادیبانی، دوره 3، شماره 6 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

علیرضا اسلام - استادیار گروه جامعه شناسی، دانشگاه بیرجند

خلاصه مقاله:

قربانی کردن، از آیین ها و مناسک بسیار کهنی است که خاستگاه اولیه آن را باید در نظام های اسطوره ای و جادوگرانه جست و جو کرد. این آیین با وجود عمومیت و رواج در بیشتر اقوام و ملل، یکسان نبوده و دست خوش تحولات فراوان شده است. یکی از مهم ترین تحولات، جایگزینی سوژه قربانی، یعنی قربانی شونده، از انسان به حیوان است. قربانی انسانی در برخی فرهنگ ها گزارش شده است. بر اساس تورات و برخی منابع تاریخی، این آیین در میان قوم یهود و سایر شاخه های نژاد سامی رواج گسترده ای داشته است. برخی محققان، رواج این آیین در قوم یهود را به دوران پس از خروج از مصر و استقرار در سرزمین کنعان و تاثیرپذیری آنها از کنعانیان مرتبط می دانند؛ هرچند دیانت اولیه موسی منزه از این اقدام خلاف طبیعت انسانی است و به نوعی بدعت و تحریف در آن دین به شمار می رود. مطالعه تورات و تاریخ دین یهود نشان می دهد که قربانی انسانی ریشه هایی عمیق تر در میان قوم سامی دارد و پیشینه آن را باید دست کم تا دوران ابراهیم ردیابی کرد. از این رو، ابراهیم بر اساس همین سنت و به امر خداوند اقدام به قربانی کردن فرزندش اسماعیل می کند که در نیمه راه و پس از سربلند بیرون آمدن از آزمون الاهی، خداوند وی را از ادامه کار منصرف و به قربانی کردن قوچ اشارت می کند. این جایگزین شدن حیوان به جای انسان به عنوان قربانی را می توان، مطابق با آرای ماکس وبر، نقطه عطفی در روند عقلانی شدن در تاریخ ادیان ابراهیمی دانست.

کلمات کلیدی:

آیین قربانی، عقلانی شدن، ماکس وبر، جامعه شناسی دین، ادیان ابراهیمی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1396122>

